

Projev předsedy Senátu při příležitosti oslav 20 let České republiky v Evropské unii (30.04.2024)

30.4.2024 - | Senát PČR

Ve dvacátém století prošlo lidstvo ve svých dějinách poprvé dvěma válkami, které zasáhly celý svět. Proto jsou tyto války také nazývány světové. V obou případech byla ohniskem těchto válek Evropa. Pravděpodobně také proto začal po skončení té druhé světové války v Evropě vznikat koncept spolupráce evropských zemí, který by zajistil Evropě trvalý mír, svobodu a prosperitu.

Předseda Senátu Miloš Vystrčil

Na začátku byl vznik společenství šesti států (Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska, západního Německa a Nizozemí) s názvem Evropské společenství uhlí a oceli.

Dnes v roce 2024 po více než 70 letech rozvoje a spolupráce pokrývají velkou část Evropy území celkem 27 států, které jsou společně členy jednoho společenství, a to společenství se nazývá Evropská unie.

Rozšiřování Evropské unie probíhalo postupně. A právě před 20 lety, přesně 1. května 2004 se počet členských zemí EU ze dne na den změnil z 15 na 25. A my si dnes připomínáme, že šlo vůbec o největší rozšíření.

Zároveň si připomínáme, že to byl velmi odvážný krok 15 členských zemí, které se rozhodly zvýšit počet členů EU o plné dvě třetiny stávajícího počtu, tedy na více než jeden a půl násobek původního počtu členů.

Sluší se k tomu ještě připomenout, že z deseti vstupujících zemí bylo 8 z nich postkomunistických nebo bývalých součástí rozpadlých komunistických zemí.

Myslím, že je dobře, když si to dnes v Česku na Pražském Hradě, v srdci Evropy znovu uvědomíme a když také nahlas poděkujeme (tehdejší patnáctce) Belgii, Francii, Itálii, Lucembursku, Německu, Nizozemí, Řecku, Dánsku, Portugalsku, Španělsku, Velké Británii, Finsku, Irsku, Rakousku a Švédsku za jejich důvěru a příležitost.

Troufám si říci, že jsme nezklamali. Po našem vstupu do EU se naše kvalita demokracie a životní úroveň jednoznačně zvýšily. Náš hrubý domácí produkt je dnes na 90 procentech průměru Evropské unie. Před naším vstupem do EU to bylo o 10procentních bodů méně. Ratingové agentury nás řadí na špičku mezi deseti zeměmi, které do Unie vstoupily v roce 2004. To nejsou špatné výsledky. Ale myslíte si, že to stačí?

Musíme si přiznat, že růst a rozvoj nedopadá na všechny u nás v Česku stejně, a nůžky mezi kraji a regiony se rozevírají. Příčinou může být i to, že ztrácíme původní účel, pro který bychom měli konat a že například rozvojové prostředky z rozpočtu EU poskytované na politiku soudržnosti nevyužíváme dostatečně účinně a účelně. Měli bychom se v tom zlepšit.

Velkou překážkou je také rostoucí byrokracie a je jedno, zda přibývá papírů nebo počet souborů v

našich počítačích. Máme v České republice pořád na čem pracovat.

O podobné reflexi a účelnosti našich kroků můžeme mluvit i na celoevropské úrovni. Nestačí si dávat jen velké a ušlechtilé cíle. Musíme se chovat racionálně a nejdříve vytvořit bezpečný prostor, zbavit se strategické závislosti a neignorovat další nutné podmínky pro realizaci našich ambiciózních cílů. Někdy mám tendenci říkat, že máme často chuť ignorovat i fyzikální zákony.

Nesmíme zapomínat, že na našem prahu už přes dva roky zuří válka, a Rusko je pořád stejně agresivní jako bylo 24. února 2022. Evropská unie Ukrajinu zásadně podpořila a podporuje. Měli bychom však podle mého názoru dělat víc. Nejen pro Ukrajinu, nýbrž také pro ostatní kandidátské země. Je to v našem společném zájmu!

A tak mě napadá, kam se to jenom vytratila odvaha, kterou mělo těch 15 členských zemí, když se rozhodly před 20 lety přijmout 10 nových členů? Nepřešlapujeme dnes příliš? Neztrácíme odvahu a rozhodnost? Neztrácíme důvěru dalších zájemců o členství? Neztrácíme zároveň i mnohem víc?

Možná nám berou odvahu naše vnitřní problémy. Máme obavy z krajní pravice, extremistů a populistů. Od firem i občanů slyšíme stížnosti na přílišnou regulaci a byrokracii.

Navíc, zvykli jsme si žít a žijeme na dluh. Deficitní rozpočty a prohlubování strategické závislosti na autoritářských režimech dnes bohužel připouští většina zemí EU. Podívejme se na jejich rozpočty.

Agresivní Rusko, nevyzpytatelná Čína i naše vlastní problémy ohrožují naši jednotu a odhodlání. Dosáhli jsme mnohé, ale musíme pokračovat jinak, musíme některé přístupy změnit.

Evropská unie zítřka musí být nezávislejší. Musí se vrátit zpátky ke svým kořenům a neztrácet ze zřetele svůj původní záměr a hodnoty. Záměr vybudovat bezpečný prostor, prostor beze strachu, ve kterém se můžeme svobodně rozvíjet, pohybovat se, vzdělávat se, stavět, obchodovat.

Jen pokud obstojíme ve světové konkurenci, budeme moci být nadále lídrem a příkladem. Musíme být Evropskou unií, která se staví k současným výzvám čelem. Musíme být Unií, která nevyčkává, ale koná a rozhoduje.

Společná ochrana našich obyvatel, úcta k právům jednotlivce, svoboda slova a médií, respektování mezinárodního práva, společenská solidarita nebo ohled na životní prostředí. Jedině země s těmito vlastnostmi jsou schopné dlouhodobě žít v míru a zaručit svým občanům i firmám správné prostředí pro život a podnikání.

V poslední době jsme v Česku možná více brali, než dávali. Mohli jsme podlehnout dojmu, že vstupem do Unie máme splněno. Ukazuje se ale, že tomu tak není.

Jak můžeme chránit ty nejzranitelnější z nás, menšiny, demokracii nebo životní prostředí, když oslabujeme naši schopnost zajistit sami sobě svobodu a bezpečí?

Věřím, že výročí, jako jsou tato, nám umožní se zastavit, třeba se i pochválit za to, co jsme dokázali, není toho málo. Ale zároveň bychom si také měli uvědomit, že někde selháváme.

Přispěli jsme k fungování jedinečného prostoru míru a prosperity a nyní je naším prvořadým úkolem přispět k tomu, abychom ho společně s ostatními dokázali ochránit. Nebo ještě lépe ochránit a rozšířit.

Přeji nám všem k tomu dostatek síly a odvahy.

Konference „20 let Česka v EU: Vize pro rozšířenou Evropu“

Předseda Senátu **Miloš Vystrčil** se zúčastnil konference „20 let Česka v EU: Vize pro rozšířenou Evropu“, kterou pořádala na Pražském hradě Kancelář prezidenta republiky ve spolupráci s Asociací pro mezinárodní otázky, Ústavem pro mezinárodní vztahy a Institutem pro evropskou politiku EUROPEUM. Konference byla rozdělena do dvou částí: „Česko v EU: Včera, dnes a zítra“ a „Rozšířená Evropa za 20 let: Výzvy a příležitosti“. V prvním bloku vystoupili: předseda Senátu **Miloš Vystrčil**, prezident Německa **Frank-Walter Steinmeier**, prezident České republiky **Petr Pavel**, premiér **Petr Fiala** a s video zdřavicí prezident Ukrajiny **Volodymyr Zelensky** a předsedkyně Poslanecké sněmovny **Markéta Pekarová Adamová**.

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3721>